

[Indenrigsministeren]

ringen og Kommunernes Landsforening indgik den 27. september 1990. Lovforslagene udgør således en helhed, hvis enkelte dele forudsætter, at de øvrige dele gennemføres.

Nærværende lovforslag omfatter punkterne i det samlede lovkompleks vedrørende kommunal budgetgaranti.

Om budgetgarantien hedder det i aftalen med Kommunernes Landsforening:

»Regeringens aktiveringspolitik vil kunne føre til, at kommunerne vil få ansvaret for en større personkreds, end de har efter de gældende regler. Indførelsen af medfinansiering af udgiften til førtidspension for de under 60-årige vil endvidere give kommunerne økonomisk medansvar for dele af udgifterne til en i de seneste år kraftigt voksende befolkningsgruppe.

De foreslåede ændringer aktualiserer endvidere spørgsmålet om kontanthjælpsudgifternes konjunkturfølsomhed.

Kommunernes Landsforening og regeringen er derfor enige om at foreslå en kommunal budgetgaranti vedrørende udviklingen i de samlede kommunale udgifter til kontanthjælp og førtidspension.«

Lovforslagets bestemmelser vedrørende en kommunal budgetgaranti har til formål at sikre, at de kommunale budgetter ikke påvirkes af ændringer i antallet af kontanthjælpsmodtagere, herunder modtagere af ungdomsydelse samt aktiverede kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister og personer i arbejdstilbud i kommunerne, idet udviklingen i antallet af personer i disse grupper til en vis grad bestemmes af konjunkturerne og kun i begrænset omfang kan styres af kommunerne.

Med forslaget påtager staten sig således det finansielle ansvar for ændringer i de kommunale udgifter til visse overførselsindkomster samt aktiverende foranstaltninger i forbindelse med konjunkturudviklingen.

Budgetgarantien indebærer, at kommunerne over statstilskuddet under ét kompenseres for generelle udgiftsstigninger. Omvendt reduceres statstilskuddet ved et generelt fald i udgifterne.

Budgetgarantien opgøres på grundlag af ændringerne i forhold til 1990. De beregnes for det enkelte år som den procentvise ændring i antallet af personer m.v. i hver af de nævnte grupper ganget med udgiften til disse året før og opregnet med satsreguleringsprocenten. For så vidt

angår aktiverede kontanthjælpsmodtagere og førtidspension opgøres budgetgarantien dog direkte ud fra de kommunale regnskaber.

Regulering af statstilskuddet vedrørende budgetgarantien vil efter lovforslaget ske første gang i forbindelse med fastsættelsen af tilskuddet for 1992.

Ifølge aftalen af 27. september 1990 skal der for 1992 og 1993 med Kommunernes Landsforening aftales en beregningsmetode med henblik på at begrænse de byrdefordelingsmæssige udsving mest muligt under hensyn til bibeholdelse af aktiveringstilskyndelsen.

Idet jeg i øvrigt henviser til det foreliggende lovforslag og de dertil knyttede bemærkninger, skal jeg anbefale forslaget til det høje Tings velvillige behandling.

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Herved tillader jeg mig for det høje Ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af den sociale styrelseslov og lov om social pension m.v. (Omlæggninger af regler om tilkendelse af førtidspension, refusionssatser og ankestrukturen m.v.).

(Lovforslag nr. L 62).

Lovforslaget er i det væsentlige identisk med lovforslag nr. L 64, der blev fremsat af den tidligere socialminister under Tingets 1. samling, og som nåede at blive førstebehandlet den 15. november 1990. Jeg er naturligvis helt opmærksom på de bemærkninger, der fremkom under 1. behandling. Forslaget blev overvejende positivt modtaget, men der var også nogle punkter, der var genstand for kritik. Derfor vil jeg gerne understrege, at jeg er åben over for en drøftelse af forslaget. Fremsættelsen af det stort set uændrede lovforslag skal altså ikke tages som udtryk for manglende forhandlingsvilje.

Når dette er sagt, vil jeg gerne slå fast, at det, der bærer dette lovforslag, er ønsket om at fremme den aktiverende, arbejdsmarkedsrettede indsats. Lovforslagets hensigt er at tilrettelægge den offentlige indsats på en sådan måde, at de relevante muligheder for den enkelte tilvejebringes og afprøves.

Via decentralisering og dermed fremme af nærhedsprincippet kan fundamentet for den bedst mulige indsats grundlægges. Derfor er det også nødvendigt, at tilkendelseskompetencen vedrørende førtidspension m.v. udlægges til kommunerne.

[Socialministeren]

Set i sammenhæng med andre aktiveringsfremmende ændringer, der har relation til det sociale område, og som Folketinget allerede har vedtaget, er jeg overbevist om, at der med lovforslaget skabes grobund for en samlet indsats, der vil få mærkbar indflydelse på antallet af modtagere af passiverende sociale ydelser.

I de seneste år har der glædeligvis været bred enighed om, at vi på det sociale område skal skifte kurs. Baseret på indvundne erfaringer har vi nu ikke længere den opfattelse, at ydelsen, pengebeløbet, er det afgørende middel, der skal til for at afværge eller tackle sociale problemer. Den afventende holdning, der er forbundet hermed, medvirker i stedet til at fastlåse eller forværre tingenes tilstand.

Flere undersøgelser har tydeliggjort, at vort sociale ydelsessystem ikke fungerer tilfredsstillende nok. De sædvanligvis omfattende konsekvenser, der følger af og med en social begivenhed, der har med arbejdsledighed at gøre, bliver ikke i tilstrækkelig grad afhjulpet af vort fintmaskede ydelsessystem.

Regeringen hilser med stor tilfredshed, at kommunerne bakker op om de nødvendige ændringer. Regeringen og Kommunernes Landsforening har som bekendt den 27. september 1990 indgået en aftale om refusionsomlægning m.v., der fremmer aktiveringsbestræbelserne.

Med dette lovforslag ønsker regeringen at udmønte indholdet af en væsentlig del af aftalen med Kommunernes Landsforening.

Jeg skal undlade her at komme nærmere ind på de enkelte elementer af lovforslaget og baggrunden herfor. Dog vil jeg gerne benytte lejligheden til at knytte nogle enkelte bemærkninger til de kritikpunkter, der var særligt fremtrædende under Tingets 1. behandling af L 64 i 1. samling.

Der blev blandt andet peget på, at statens refusion af kommunernes udgifter til revalidering kunne forhøjes. En refusionsprocent på 100 pct. blev endog nævnt.

En forhøjelse af refusionsprocenten for en enkelt ydelse vil grundlæggende stride mod lovforslagets hovedidé. Hensigten med lovforslaget er jo netop at få én refusionsprocent for alle de sociale ydelser, der i et vist omfang kan erstatte hinanden.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, har de hidtidige finansieringsregler kunnet medføre, at de løsninger, der var mest hensigts-

mæssige for ansøgeren eller modtageren af sociale ydelser, ikke altid blev valgt. Den måde, hvorpå finansieringen deles mellem stat og kommune, har således kunnet få afgørende betydning for, hvilken ydelse der blev valgt. Der har, sagt på en anden måde, været en risiko for, at rentabiliteten af løsninger blev målt i forhold til kommunekassen frem for nytteværdien heraf i forhold til modtageren.

Derfor er det afgørende, at der sker en refusionsomlægning, således at alle relevante ydelser refunderes med den samme procent. Hæves refusionen herefter alene for udgifterne til revalideringsydelse, vil der opstå forvridninger i forhold til de andre ydelser som førtidspension, sygedagpenge og kontanthjælp.

Jeg synes også, at der er grund til at understrege, at forslaget om refusionsomlægning i øvrigt er en væsentlig imødekommelse for tilhængere af højere refusion for revalideringsydelse. Det mål, som der ønskes opnået dermed, opnås jo også med lovforslaget, nemlig at det for kommunerne – ud fra en rent økonomisk betragtning – bliver fordelagtigt at iværksætte revalidering frem for at tildele førtidspension. I den forbindelse kan jeg også henvise til, at det af aftalen med Kommunernes Landsforening fremgår, at refusionsomlægningen forventes at give kommunerne en større tilskyndelse til at vælge aktive foranstaltninger frem for passive.

I tilknytning til spørgsmålet om aktivering finder jeg også anledning til at pege på, at en afledet konsekvens af de forøgede aktiveringsbestræbelser vil være, at det i forbindelse med disse i højere grad vil blive klarlagt, om og eventuelt hvilken førtidspension der kan komme på tale. Antallet af oplagte førtidspensionsager må således antages at blive større. Det forekommer derfor også af denne grund mest nærliggende, at den formelle afgørelse om førtidspension træffes af kommunerne.

Det er indlysende, at det for mange ansøgere om førtidspension ikke er realistisk at tale om en placering på arbejdsmarkedet. De aktiveringsbestræbelser, som der lægges vægt på med lovforslaget, vil naturligvis ikke medføre, at disse personer ikke vil få tilkendt førtidspension.

Det kan ikke siges tydeligt nok, at lovforslaget ikke har til hensigt at fratage de personer, for hvem der ikke er noget andet alternativ, før-

[Socialministeren]

tidspensionen. For disse personer er førtidspensionen jo den bedste løsning, og sådan skal det fortsat være.

Jeg forventer i øvrigt, at det lokale erhvervsliv kan og vil spille en afgørende rolle i aktiveringsbestræbelserne. Samarbejdet med det lokale arbejdsmarked vil således være altafgørende for, at den aktive indsats kan blive virkeliggjort og godt forankret – og at vi dermed kan få nedbragt antallet af tilkendelser af førtidspension.

Det er klart, at kommunerne under behandlingen af de enkelte sager, hvad enten det drejer sig om aktiverende foranstaltninger eller spørgsmål i relation til en eventuel førtidspensionssag, kan have behov for at få klarlagt tvivlsspørgsmål. For at hjælpe kommunerne – og dermed også den enkelte ansøger eller modtager af sociale ydelser – bedst muligt vil bistand kunne opnås såvel i amtskommunerne som i de sociale ankenævn. Amtskommunerne skal således i samme omfang som hidtil vejlede om revalidering og andre aktiveringsforanstaltninger, mens de sociale ankenævn skal vejlede om spørgsmål, der har relation til fortolkning af lovgivningen.

For så vidt angår ankesagsbehandlingen vil jeg gerne understrege, at der ikke er tale om den store omlægning, som man kunne få indtryk af under 1. behandling af L 64 den 15. november 1990. Med denne del af lovforslaget sker der ikke mindst en præcisering af, at klagesager behandles af statslige nævn. Dette er der jo ikke meget nyt i.

Ser man på medlemskredsen i de nuværende amtsankenævn samt revaliderings- og pensionsnævn, er der heller ikke meget nyt i, at medlemmerne af de nye sociale ankenævn udpeges regionalt, eller at nævnet under behandlingen af førtidspensionssager tiltrædes af repræsentanter for invalideorganisationerne. Jeg skal i den forbindelse fremhæve, at kommunalpolitikere og embedsmænd, der beskæftiger sig med sociale sager, ikke kan beskikkes til ankenævnet.

Når medlemskredsen i øvrigt ikke udvides svarende til de nuværende revaliderings- og pensionsnævn, har det jo sammenhæng med lovforslaget i øvrigt. Da den aktiverende indsats forudsættes opprioriteret og gennemført lang tid før en klagesag når det statslige klagenævn, er der således ikke grundlag for at ind-

drage arbejdsmarkedsnævnene i klageorganet. Dette betyder omvendt ikke, at arbejdsmarkedsnævnenes viden og ekspertise ikke kan eller skal udnyttes. Dette skal blot ske i den foregående fase, i kommunalt regi.

Med lovforslaget overføres sekretariatene for de statslige klagenævn fra amtskommunerne til statsligt regi. Dette har naturligvis ikke mindst sammenhæng med, at det må anses for naturligt, at formandshvervet og sekretariatsbetjeningen knyttes tæt sammen, da formanden og sekretariatet løbende bør have nær kontakt med hinanden.

Jeg kan ikke understrege nok, at der med lovforslaget ikke er tale om, at ankemulighederne begrænses. Tværtimod udvides klagemulighederne for førtidspensionssager m.v. Det bliver således muligt at indbringe principielle afgørelser om førtidspension m.v., truffet af de sociale ankenævn, for Den Sociale Ankestyrelse, ligesom det nu er gældende for de sager, der i dag afgøres af amtsankenævnene.

Om de økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslaget skal jeg henvise til lovforslagets bemærkninger. På baggrund af den debat, der har været ført i efteråret 1990 om besparelser på førtidspensionsområdet, vil jeg dog benytte lejligheden til at understrege, at lovforslaget ikke indeholder såkaldte skjulte besparelser for modtagerne af førtidspension. Lovforslaget indeholder derimod en besparelse som følge af, at den første udbetaling af førtidspension først skal ske fra tilkendelsestidspunktet. Dette er imidlertid en naturlig konsekvens af forslaget om, at kommunerne får tillagt kompetencen til at tilkende førtidspension.

Som nævnt ovenfor svarer lovforslaget i det væsentlige til indholdet af regeringens aftale med Kommunernes Landsforening om refusionsomlægning m.v. De elementer fra aftalen, der i øvrigt vedrører den kommunale økonomi, fremsætter indenrigsministeren også i denne samling særskilt lovforslag om. Jeg skal derfor henvise til indenrigsministerens samtidig fremsatte lovforslag om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Refusionsomlægning og budgetgaranti).

Indenrigsministerens lovforslag og dette lovforslag udgør fortsat et hele. Det forudsættes derfor, at lovforslagene behandles og gennemføres samtidig.

[Socialministeren]

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og bemærkningerne hertil, skal jeg på regeringens vegne anbefale forslaget til Tingets velvillige og hurtige behandling.

Ebba Strange (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til dyreværnslov.

(Lovforslag nr. L 61).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Rahbæk Møller (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig hermed at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om anvendelse af genetiske test.

(Beslutningsforslag nr. B 8).

Beslutningsforslaget er i det væsentlige en genfremsættelse af et forslag fremsat i folketingsåret 1989-90. Forslaget blev dengang ikke vedtaget – på trods af en generelt positiv holdning. Siden da er der udkommet en rapport fra Det Ethiske Råd: »Kortlægningen af menneskets arvmasse – teknik og juridiske konsekvenser«, skrevet af Bo Andreassen Rix og Nell Rasmussen, der indeholder yderligere argumentation for behovet for lovgivning. Forslaget genfremsættes derfor i håb om, at der nu kan ske en vedtagelse.

Annette Just (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg hermed tillade mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om brug af væksthormoner til kvæg.

(Beslutningsforslag nr. B 9).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 2:

Forespørgsel til statsministeren [om Handlingsplan for Ligestilling].

Af Helle Degn (S), Grethe Fenger Møller (KF), Hanne Severinsen (V), Lilli Gyldenkilde

(SF), Arne Melchior (CD), Marianne Jelved (RV) og Inger Stilling Pedersen (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 9/1 91).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 3:

Forespørgsel til industriministeren [om den danske stillingtagen til EF's direktivforslag om beskyttelse af bioteknologiske opfindelser].

Af Rahbæk Møller (SF), Dorte Bennedsen (S) og Lysholm Christensen (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 9/1 91).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål til ministre:**Spm. nr. S 54**

1) Til statsministeren af:

Glønborg (KRF):

»Hvornår agter regeringen at opfylde statsministerens løfte under åbningsdebatten den 4. oktober 1990 om så snart som overhovedet muligt at forelægge konventionen om barnets rettigheder i Folketinget?«

Skriftlig begrundelse

FN vedtog den 20. november 1989 efter 10 års arbejde konventionen om barnets rettigheder. Danmark var medforslagsstiller.

Den 15. marts 1990 spurgte jeg udenrigsministeren om, hvornår en officiel oversættelse ville foreligge. Den blev lovet til begyndelsen af den nye samling.

Nordisk Råd opfordrede den 1. marts til at gennemføre ratifikationen hurtigst muligt. I september forsøgte udenrigsministeren at få